

УДК 621.326

Марко Д. XI-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІВАНА ПУЛЮЯ

Науковий керівник: к.і.н., доц. Рокіцький О.М.

Marko D.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

SOCIO-POLITICAL IVAN PUL'UJ

Supervisor: Rokitskyy A.

Ключові слова: Іван Пулюй, перекладач, громадсько-політичний діяч.

Keywords: Ivan Pul'uj, translator, social and political activist.

Діяльність Івана Пулюя, вражає своєю багатогранністю та високим рівнем досягнень. Фізик, електротехнік, громадсько-політичний діяч, письменник-перекладач. Він присвятив своє життя не тільки науці, але й праці на ниві духовного і національного визволення рідного народу.

Навчаючись у гімназії, Іван Пулюй засновує молодіжний гурток для вивчення і популяризації української історії та літератури, піднесення національної свідомості народу. У 1867 році уже перебуваючи у Відні, Іван Пулюй під час студій на теологічному факультеті Віденського університету, організовує товариство українських богословів, а згодом – студентське товариство "Праця", виступає одним із засновників товариства "Січ", що розпочало свою легальну діяльність у 1868 р. Ще навчаючись в університеті він пише українською мовою підручник з геометрії, публікує статті на захист української мови, забороненої у Росії. У 1869 р. І. Пулюй видав "Молитвослов", укладений ним українською мовою, а у 1872 р. перевидав його розширений та виправлений варіант у фонетичному правописі. З 1871 р. розпочинається тривала співпраця з П. Кулішем над перекладом Св. Письма. У 1880 р. стараннями І. Пулюя вийшов у світ переклад Нового Завіту, а наприкінці 1903 р. був довершений і видрукований повний переклад Біблії та Псалтир. І. Пулюй часто звертався до урядових кіл з настійливою вимогою відкриття на українських землях українських шкіл та гімназій, був одним із найактивніших ініціаторів відкриття українського університету у Львові. У 1904-1906 рр. опублікував серію публіцистичних статей з гострою критикою злочинної політики Росії щодо України, зокрема щодо заборони української мови. Під час окупації російськими військами Галичини І. Пулюй, усвідомлюючи важливість політичного моменту для вирішення українського питання, розгортає активну діяльність з метою його роз'яснення і просування в німецьких та австрійських політичних колах, серед широкої громадськості. При цьому переслідує як внутрішньо - так і зовнішньополітичні цілі. Цим питанням І. Пулюй присвячує всі свої виступи перед громадськістю, публіцистичні статті та політичні праці.

У Празі Івана Пулюя пов'язувала щира дружба з країнином Іваном Горбачевським. Саме разом з І. Горбачевським Іван Пулюй заснував студентське

земляцтво «Українську Громаду». Обидва професори читали студентам-українцям лекції, заохочували до влаштування концертів та вистав. Для матеріальної підтримки незаможних студентів створили фонд допомоги який поповнювався завдяки й тому що вчені відмовлялися від своїх гонорарів за публікації та виклади.

Останньою публікацією Івана Пулюя була книга німецькою мовою «Україна та її міжнародне політичне значення» (1915). У ній Пулюй, не лише дохідливо окреслив суть і мету споконвічних прагнень українського народу, обґрунтував їх історичну закономірність і справедливість, але й висловив свіже, оригінальне бачення регіонального та глобального геополітичного положення України, його впливу на стабілізацію політичної обстановки у Східній та Центрально- Східній Європі. А твердження ” самостійність України, в нашому глибокому переконанні, є ключем для досягнення миру в усій Європі ” стало сутністю української геополітичної концепції.

Політична активність Івана Пулюя в роки Першої світової війни, які стали останніми роками його життя, була блискучим підсумком та логічним завершенням його патріотичної діяльності впродовж багатьох років- від юнацької присяги в Тернопільській гімназії до останніх ударів серця. Праця всього його життя не залишилась не поміченою- про неї знали і цінували відомі політичні діячі України. Віддавали їй належне і чужинці. Ректор Німецької політехніки в Празі, професор Бах в жалобному слові говорив, не лише про заслуги покійного в царині науки, техніки та навчання , а й наголосив на його громадській позиції як вірного сина України. Адже помер Пулюй через дев'ять днів після проголошення незалежності України, незалежності , для якої невтомно трудився і яку наближав своєю жертвовною працею.

В підтвердження цього є його життєве кредо:

«Нема більшого гонору для інтелігентного чоловіка, як берегти свою і національну честь та без нагороди вірно працювати для добра свого народу, щоб забезпечити йому кращу долю».